

Haber-Yorum

Merkez Bankası'ndaki Faiz Oranı, Ekonomik Sorunların Çözümü Değildir!

Haber:

Özbekistan Merkez Bankası, 16 Eylül'de yapılan toplantısında ana faiz oranını değiştirmeden yıllık %14 seviyesinde korudu. Bu karar; iç enflasyonist baskılara, küresel emtia, gıda ve enerji piyasalarındaki yüksek fiyatlara ve buna ek olarak nakliye ile lojistik maliyetlerinin ithalat yoluyla iç enflasyon üzerindeki etkisine bağlandı. Aynı zamanda Somun (yerel para birimi) reel efektif döviz kurundaki güçlenmenin, ithalat fiyatları kanalıyla enflasyonist baskıları hafifletici bir faktör olduğu belirtildi.

Yorum:

Merkez bankası ana faiz oranını artırdığında, krediler daha maliyetli hale gelirken, düşürdüğünde ise kredi almak nispeten daha ucuz bir hale gelmektedir. Bu vesileyle ekonomideki talebe ve para dolaşımı üzerinde etkili olunmaya çalışılmaktadır. Ancak bu, enflasyonun özünü tam olarak ortaya koymamaktadır. O halde enflasyonu frenlemek adına ana faiz oranının neden %14 seviyesinde tutulması gerekiyor? Ve enflasyon aslında nereden kaynaklanmaktadır?

Para miktarındaki artış kendi başına bir sorun değildir; zira eğer ekonomideki mal ve hizmetler de aynı oranda artıyorsa, para arzının büyümesi doğal bir süreç olabilir. Ancak asıl sorun, paranın gerçek değerinden kopması ve miktarının ekonomik gerçeklikten uzaklaşmasıdır. Bu sürecin en önemli nedenlerinden biri, Amerika'nın 15 Ağustos 1971'de doların altına dönüştürülmesini durdurmasıdır. O gün Başkan Richard Nixon, yeni ekonomi politikasını ilan etmiş ve yabancı resmi hesap sahiplerinin Doları altınla değiştirme imkanını ortadan kaldırmıştı. Bu olay, tarihe Nixon Şoku adıyla kaydedilmiştir. Kapitalist ekonomik sistemdeki bu değişiklik, Amerika'ya uluslararası finans sistemindeki konumunu korumak ve Dolar basma imkanlarını genişletmek için büyük bir fırsat sunmaktadır.

Modern zorunlu itibari kağıt para sisteminde, paranın değeri altın veya gümüş gibi zati değeri olan bir emtia ile doğrudan bağlantılı değildir. Bu nedenle kapitalist ekonomik sistem, para ve kredi sistemi aracılığıyla para arzını genişletme, krediyi artırma ve borca dayalı yeni paralar inşa etme imkânı sağlamaktadır. Sonuç olarak, para miktarı gerçek mal ve hizmetlerin büyümesinden ayrılırsa, paranın satın alma gücü düşer. Sıradan bir insan bu süreci teorik göstergeler yoluyla değil; piyasadaki gıda, barınma, giyim ve diğer temel ihtiyaç maddelerinin fiyatlarındaki artış yoluyla hissetmekte; bu da yine halkın sıkıntı çekmesine yol açmaktadır. İşte bu noktada, dolaşımdaki paranın değerini korumak ve piyasadaki fiyat istikrarını sağlamak için ne yapılması gerektiği sorusu gündeme gelmektedir.

İslami ekonomik sistemde ise altın ve gümüş, sadece kağıt üzerindeki rakamlar değildir; aksine bunlar, zati değeri olan gerçek bir sermayedir. Paranın böyle gerçek bir değere bağlanması, onun istendiği gibi artırılmasını ve değerinin düşürülmesini sınırlamaktadır. İslam, malın yalnızca biriktirilip korunmasıyla tedavülden çekilmesini ve atıl bırakılmasını da yasaklamıştır; çünkü para ekonominin temel unsurlarından olup dolaşımının yasaklanması, toplumdaki ekonomik krizlerin daha da kötüleşmesine yol açar. Nitekim Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **“Altın ve gümüşü yığıp da onları Allah yolunda harcamayanlar yok mu, işte onlara elem verici bir azabı müjdele!”** [Tevbe 34]

Altın ve gümüşün toplumda hem para hem de meta olarak kullanılması gerekir. İşte o zaman paranın ve malların dolaşımı ile fiyatlar istikrarlı bir hal alacaktır. Bunun sonucunda halk, aylık ve yıllık bütçesini sorunsuz bir şekilde yönetebilir ve gelecekte beklenmedik sorunlarla karşılaşma ihtimali azalır. İslami iktisat sisteminin bu meseleye ciddi bir şekilde yaklaşmasının sebebi, alemlerin Rabbinin sunduğu çözümlerin insanlar arasındaki ilişkileri düzenlemeyi hedeflemesidir. İslami ekonomide yasaklanan temel konulardan biri de faizdir. Allahu Teala bunu açıkça belirtmiştir; zira Subhanehu şöyle buyurmuştur: **“Allah alışverişi helal, faizi haram kılmıştır.”** [Bakara 275]

Buradaki mesele, sadece faiz oranının yüksek veya düşük olması değildir; aksine mesele, servetin nasıl üretildiği ve finansal sistemin reel ekonomiye bağlanma yoludur. Eğer para sisteminde paranın değeri reel emtiadan koparılırsa, paranın değerini kaybetme riski her zaman varlığını sürdürecektir. İslami ekonomik bakışa göre, paranın gerçek hayattan kopuk olmaması, satışın helal olması, faizin haram olması ve servetin dolaşımında kalması gerekir.

Buna göre merkez bankasının %14 olarak belirlenen faiz oranı enflasyonun sonuçlarıyla mücadele etmek için bir araç olabilir ve bu oranın artırılması veya düşürülmesi fiyat dinamiklerini etkileyebilir; ancak hiçbir şekilde enflasyonun yapısal nedenlerini ortadan kaldırmayacaktır! Sorunu yalnızca faiz oranıyla çözmeye çalışmak, ağacın köklerini ihmal edip yapraklarını düzeltmeye benzetmektedir.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan
İslam Ebu Halil - Özbekistan